

Turyści w Białowieży w latach 2003-2023

Turystyka od dłuższego czasu jest bardzo ważnym motorem rozwojowym Białowieży i źródłem przychodów płynących do naszej miejscowości. W ostatnich latach – z powodu pandemii covid i kryzysu migracyjnego – pojawia się często niepokój, czy utrzymamy znaczenie turystyczne Białowieży. Warto na ten problem spojrzeć w dłuższej perspektywie czasu i na szerszym tle całego kraju.

Więcej przeczytaj Państwo na stronach 7-11.

W numerze:

Od redakcji s. 2

Wójt Informuje s. 2

Wspomnienie o... s. 3-4

Złota Szkoła 2024 s. 4-5

Niestrudzony Pan Bo-
rys s. 5-6

Gminny Program Rewitali-
zacji s. 6

Turyści w Białowieży w la-
tach 2003-2023 s. 7-11

Informacje Białowieskiego
Ośrodka Kultury s. 11-12

Ważne telefony:

Urząd Gminy 85 681 24 87
Białowieski Ośrodek Kultu-
ry 85 681 24 60

Biblioteka 85 681 23 95

Nadleśnictwo Białowieża
85 681 24 05

Muzeum Przyrodniczo-Le-
śne BPN 85 681 22 75

Ośrodek Zdrowia 85 667
24 68

Policja 85 670 41 15

Straż Graniczna

85 685 46 20

Zespół Szkolno Przed-
szkolny 85 681 23 97

Technikum Leśne w Biało-
wieży 85 681 24 04

Gminny Ośrodek Pomocy
Społecznej 85 681 26 97

Przedszkole 85 681 23 97
w. 61

Stomatolog 604874917

Drodzy Czytelnicy,

W tym wydaniu naszego czasopisma szczególnie polecam okładowy artykuł pt. „Turyści w Białowieży w latach 2003-2023”. Otóż okazuje się, że mimo tego, iż na pewno wiele rzeczy w kwestii rozwoju turystyki trzeba u nas poprawić, choć część z nich nie zależy od nas samych, jak np. budowa ścieżki rowerowej na trasie Białowieża-Hajnówka, to wcale z turystami nie jest u nas tak źle. Oczywiście pandemia COVID i stan wyjątkowy dały się wszystkim we znaki. Wielu z naszych, szczególnie mniejszych przedsiębiorców, nie poradziłoby sobie z tą sytuacją, gdyby nie pomoc państwa. Jej skalę można sprawdzić na <https://sudop.uokik.gov.pl/search/aidBeneficiary>, wpisując NIP lub po prostu nazwę firmy. Do Białowieży w latach 2021-2022 wpłynęło naprawdę sporo środków w postaci rekompensat. Z pewnością pozwoliły one przetrwać najcięższy okres naszym firmom, których działalność związana jest z turystyką. I te rekompensaty jak najbardziej im się należały. Wiadomo również, że jak w każdej sytuacji, która na co dzień nie występuje, temat odszkodowań dla lokalnego biznesu musiał być i był dopracowywany na bieżąco.

Z poważaniem

Mateusz Damian Gutowski

Redaktor naczelny "Głosu Białowieży"

Drodzy Mieszkańcy,

Jesteśmy w trakcie finalizacji uzyskiwania pozwolenia na budowę Gminnego Centrum Rehabilitacji. Po jego uzyskaniu, będziemy mogli ogłosić przetarg na wykonanie inwestycji.

Przy wsparciu finansowym Lasów Państwowych zakończyliśmy I etap przebudowy ulicy Browskiej. Realizacji II etapu należy oczekiwać w pierwszej połowie tego roku.

Trwa przebudowa ulicy Podolany II, warunki pogodowe nie sprzyjają w postępie prac, ale jestem dobrej myśli i o ile pozwoli nam na to aura, niebawem będziemy mogli zakończyć prace na wyżej wymienionej drodze.

W grudniu 2023 r. zakończyliśmy zadanie pn. „Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy ulicy Kolejowej – II etap”. Wykonaliśmy m. in. system parkingowy do pobierania opłat i wybudowaliśmy 13 wiat handlowych. Zachęcamy wszystkich zainteresowanych do zgłaszania do Urzędu Gminy chęci korzystania z infrastruktury handlowej. Kolejnym etapem modernizacji parkingu będzie: przebudowa miejsc parkingowych, w celu optymalnego wykorzystania powierzchni parkingu.

Jesteśmy w trakcie przygotowywania dokumentacji na przeprowadzenie przetargu na remont wszystkich dróg powiatowych na terenie naszej gminy.

Z wyrazami szacunku

Albert Waldemar Litwinowicz

Wójt Gminy Białowieża

Barbarze Ewie Wysmulek (1931-2023)

W dniu 30 grudnia 2023 r. w wieku 92 lat zmarła pani Barbara Ewa Wysmulek (z domu Arominiak), która przez 39 lat mieszkała w Białowieży. Choć wyjechała z niej w 1999 r. pamięć o pani Ewie i podziw dla jej wkładu w rozwój turystyki w Puszczy Białowieżskiej trwają do dziś.

Barbara Ewa Arominiak urodziła się w Warszawie 8 lipca 1931 r. Jej matka Antonina zmarła, gdy Basia miała 2 lata. W 1938 r. Barbara Ewa rozpoczęła naukę w szkole podstawowej w Warszawie, a po wybuchu II wojny kontynuowała naukę w Ursynowie, wówczas podwarszawskiej miejscowości (dziś dzielnica Warszawy). Powstanie Warszawskie przerwało jej naukę. Jej ojciec Feliks został aresztowany przez Niemców i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie, gdzie zginął w 1944 r. Basię, jej siostrę i brata wychowywała odtąd druga żona ojca. Po wojnie Barbara zaczęła uczęszczać do warszawskiego Gimnazjum im. Tadeusza Reytana, a następnie Liceum im. Narcyzy Żmichowskiej, gdzie w 1950 r. uzyskała świadectwo dojrzałości.

Po maturze rozpoczęła studia na Wydziale Filologiczno-Historycznym Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Warszawie, które ukończyła w 1953 r. Podczas studiów pracowała na swe utrzymanie w redakcji wydawnictwa "Nasza Księgarnia". Pracę zawodową jako nauczycielka języka polskiego rozpoczęła w Liceum Ogólnokształcącym w Gostyninie, miasteczku na Mazowszu położonym między Kutnem i Płockiem. Po 2 latach przeniosła się bliżej Warszawy, aby móc kontynuować studia magisterskie. W latach 1955-1960 pracowała jako nauczycielka i bibliotekarka w Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki w Pruszkowie k/Warszawy. W tym czasie studiowała filologię polską na Uniwersytecie Warszawskim, uzyskując dyplom magistra w 1957 r. na podstawie pracy o "Neologizmach w twórczości Konstantego I. Gałczyńskiego".

W Pruszkowie poznała Jacka Wysmulkę. Pobrali się w 1957 r. Półroczny urlop pani Ewa

spędziła w Bieszczadach, gdzie jej mąż był leśniczym leśnictwa Kalnica w Nadleśnictwie Wetlina. W 1960 r. oboje sprowadzili się do Białowieży, gdzie pan Jacek objął stanowisko leśniczego w Białowieżskim Parku Narodowym. Pani Ewa podjęła pracę zawodową jako nauczycielka języka polskiego i propedeutyki filozofii w Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Curie-Skłodowskiej w Hajnówce (1960-1964), a następnie – aż do przejścia na emeryturę w 1988 r. – jako bibliotekarz biblioteki naukowej w Zakładzie Badania Ssaków (dziś: Instytut Biologii Ssaków) Polskiej Akademii Nauk w Białowieży.

W ZBS PAN pani Ewa profesjonalnie zorganizowała i prowadziła bibliotekę. Uporządkowała i powiększała zasoby biblioteczne oraz utworzyła katalogi do wyszukiwania pozycji bibliograficznych. Zawsze chętnie pomagała pracownikom w przygotowaniach bibliografii do artykułów i książek naukowych.

Pani Ewa interesowała się różnymi dziedzinami sztuki: literaturą, poezją, teatrem, muzyką, malarstwem, grafiką i fotografią. Wspólnie z mężem zainicjowała spotkania z muzyką i poezją dla pracowników Zakładu, na których prezentowane były z płyt winylowych arcydzieła muzyki klasycznej, a także wybierane i czytane przez panią Ewę utwory poetyckie. Zachęcała do czytania dzieł literackich.

Wielką pasją pani Ewy było przewodnictwo turystyczne i działalność w Kole Przewodników PTTK w Białowieży, istniejącym od 1959 r. Oboje państwo Wysmulkowie zostali przewodnikami po Puszczy Białowieżskiej już w 1962 r. Pani Ewa od 1969 r. prowadziła Kronikę Koła, która rozpoczyna się od przedstawienia historii przewodnictwa w Puszczy od początku XX wieku. Kolejne tomy Kroniki (przechowywane w bibliotece Białowieżskiego Parku Narodowego i w biurze PTTK) to małe arcydzieła, w których pani Ewa zapisywała wydarzenia z życia Koła, ale też wklejała fotografie, wycinki z prasy, relacje z wycieczek białowieżskich przewodników po Polsce i ich wyjazdów zagranicznych. Ilustrowała kroniki rysunkami (często autorstwa Jacka), mapkami, układanymi przez siebie wierszykami i piosenkami. Emanuje z tych kronik zachwyt nad Puszczą, zapał do rozwijania przewodnictwa, przyjacielska atmosfera w coraz szerszym kręgu przewodni-

ków, humor, poczucie misji i ogromny talent organizacyjny pani Ewy.

Od grudnia 1968 do 1971 r. była wiceprzewodniczącą Koła do spraw szkolenia przewodników. Założyła wówczas i prowadziła bibliotekę dla Koła. W marcu 1974 r. została wybrana na przewodniczącą białowieskiego Koła Przewodników PTTK i kierowała nim do połowy grudnia 1976 r. "Prezesica" – jak ją żartobliwie i z sympatią nazywali koledzy i koleżanki z Koła – mimo prośb przewodników nie chciała kandydować na drugą kadencję, ale nadal działała w Komisji Szkoleniowej. Była wspaniałym przewodnikiem: z ogromną wiedzą, zdolnością barwnego opowia-

dania, wielką kulturą osobistą.

W latach 1977-1980 powstało największe dzieło Ewy i Jacka Wysmułków: trasy turystyczne Szlak Królewskich Dębów i Żebra Żubra. Do Szlaku Dębów w uroczysku Stara Białowieża pani Ewa opracowała informację historyczną, przeprowadziła kameralne i terenowe szkolenia dla przewodników. Do dziś te dwa szlaki – odnawiane i modernizowane przez Nadleśnictwo Białowieża – przyciągają rzesze turystów.

W styczniu 1983 r. po kilkuletniej chorobie zmarł Jacek Wysmułek w wieku zaledwie 45 lat. Tworzyli niezwykłą parę uzupełniających się talentów i wspólnego działania. Jak wspomina pan Piotr Bajko, przez wiele lat *"byli twarzą białowiejskiej turystyki"*. Po śmierci męża pani Ewa nadal angażowała się w przewodnictwo i rozwój turystyki w Białowieży. W 1994 r. napisała i wydała niewielką, piękną książeczkę pt. *"Klejnot przyrody Puszcza Białowieska"*. Zadeedykowała ją zmarłemu mężowi.

W 1999 r. pani Ewa opuściła Białowieżę i przeprowadziła się do Warszawy, gdzie miała małe mieszkanko, a w nim "kącik białowieski" poświęcony Puszczy i przewodnictwu. W 2006 r. zamieszkała w Domu Seniora Polskiej Akademii Nauk w Konstancinie-Jeziornej. Tam również promowała swoją ukochaną Białowieżę, organizując dla mieszkańców Domu prelekcje i pokazy slajdów. Zmarła 30 XII 2023 r., pochowana została na cmentarzu w Skolimowie. W pamięci ludzi, którzy ją znali, pozostaje jako osoba życzliwa, serdeczna, kreatywna i bardzo dzielna.

•

Bogumiła Jędrzejewska

Anna M. Wójcik

Instytut Biologii Ssaków PAN

Technikum Leśne w Białowieży

Złota Szkoła 2024

W 26. rankingu Liceów i Techników Perspektywy 2024 Technikum Leśne w Białowieży zajęło 76 miejsce w Polsce i 2 miejsce w woj. podlaskim.

Kryteria Rankingu Techników to: sukcesy szkoły w olimpiadach (20 proc.), wyniki matury z przedmiotów obowiązkowych (20 proc.), wyniki matury z przedmiotów dodatkowych (30 proc.) oraz wyniki egzaminu zawodowego (30 proc.). Dla najlepszych polskich liceów i techników

wprowadzono specjalne tytuły i wyróżnienia graficzne – potwierdzenie wysokiej jakości ich pracy. Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Fundację Edukacyjną Perspektywy szkoły mają prawo do używania w 2024 r. tytułów honorowych, gdy: „Złotej Szkoły 2024” – zajęły miejsca w rankingu 1-100, „Srebrnej Szkoły 2023” – miejsca 101-300 i „Brązowej Szkoły 2023” – miejsca 301-500. Technikum Leśne w Białowieży ma prawo do używania tytułu „Złotej Szkoły 2024”. Szkoła

w Białowieży jest na drugim miejscu wśród szkół leśnych prowadzonych przez Ministra Klimatu i Środowiska.

Ubiegłoroczní absolwenci osiągnęli bardzo dobre wyniki z egzaminów: maturalnego – zdawalność 95%, zawodowego – zdawalność 100%. Ponadto osiągnęli wysoką punktację zarówno z egzaminów z przedmiotów obowiązkowych jak i dodatkowych. Olimpiada Wiedzy Ekologicznej to nadal olimpiada, w której młodzież uzyskuje tytuł finalisty i laureata etapu centralnego. Młodzież podczas nauki korzysta z szerokiej oferty dodatkowych zajęć pozalekcyjnych oraz kursów, które poszerzają ich wiedzę zawodową i dają dodatkowe umiejętności. Szkoła wykorzystuje programy skierowane do szkół zawodowych, które pozwalają unowocześnić bazę do potrzeb nowoczesnego kształcenia. Podkreślić należy również wzorową współpracę z Nadleśnictwem Białowieża i Bielsk podczas realizacji praktycznej nauki zawodu, a także z innymi jednostkami lasów państwowych, które wspomagają szkołę, przyjmują uczniów na staże w ramach realizowanych projektów. Szkoła współpracuje także z jednostkami na terenie Białowieży: Białowieskim Parkiem Narodowym, Zakładem Lasów Naturalnych IBL, Instytutem Biologii Ssaków PAN i Białowieską Stacją geobotaniczną UW. Dzięki temu młodzież korzysta z wykładów pracowników naukowych i zapoznaje się z najnowszymi pracami i realizowanymi projektami. To wszystko ma bardzo duży wpływ na rozwój zawodowy młodzieży i pomaga w osiągnięciu wysokich wyników w rankingach.

Obecny ranking jest najlepszym w historii pod względem zajętych miejsc przez wszystkie szkoły leśne:

1. „Złota Szkoła 2024”: 30 miejsce – Tuchola 76

Niestrudzony Pan Borys

Leżą przede mną dwa najnowsze tomiki poezji Białowieżanina-Podolanina, Borysa Russko. Pierwszy wydany w październiku minionego roku, zatytułowany „Z ogrodu za zasłoną”, był tomikiem 25. w dorobku Autora tomików: „Wołanie w Puszczy Białowieskiej” (1998), „Cztery pory roku” (2000), „Powiew puszczy” (2001), „Białowieska Arka” (2001) i wielu, wielu innych. Drugi z nich ukazał się w końcu 2023 r. i nosi tytuł „Nieskończoność na progu”. Ten tomik dotarł do mojej skrzynki pocztowej z niemałymi przygodami i Pan Borys

miejsce – Białowieża, 89 miejsce – Zagnańsk.

2. „Srebrne Szkoły 2024”: 107 miejsce – Brynek, 111 miejsce – Goraj, 129 miejsce – Rogoziniec, 141 miejsce – Warcino, 168 miejsce – Staroścín, 174 – Biłgoraj, 211 miejsce – Lesko, 241 miejsce – Milicz.

Uroczysta Gala Podlaskiego Rankingu odbyła się 12 stycznia w Centrum Nowoczesnego Kształcenia Politechniki Białostockiej. Uczestniczył w niej wicedyrektor Mariusz Tokajuk.

Dyrekcja szkoły składa gratulacje wszystkim, którzy przyczynili się do sukcesu: ambitnej młodzieży, kadrze pedagogicznej, a szczególnie tym osobom, które przygotowują uczniów do egzaminów maturalnych i zawodowych, pracownikom stwarzającym odpowiednie warunki do nauki i odpoczynku, rodzicom i osobom współpracującym ze szkołą.

Mamy nadzieję, że tegoroczní absolwenci szkoły dołożą starań przygotowując się do egzaminów tak, aby w kolejnej edycji rankingu białowieska szkoła była również „złotą szkołą”.

•
Anna Kulbacka

telefonował oraz niepokoił się, że wysłany priorytetem ósmego stycznia nie dotarł po dwóch-trzech dniach. W końcu otrzymałem przesyłkę 15 stycznia – priorytet – brawo Poczta Polska. A wędrował via Kleszczele (12.01.)

Oba tomiki są urzekająco piękne. Zawierają liryki, wiersze zmuszające do zadumy nad człowieczym losem, nad naszymi działaniami, wiedzą i w każdym z nich Pan Borys stara się w prosty sposób objaśnić czytelnikowi to co wydaje się nieosiągalne, niepoznawalne.

Mam niesamowitą przyjemność częstych rozmów z naszym Ziomkiem, jak mówi teraz mło-

dzież. I wiem, że pracuje on nad 34 tomikiem swoich wierszy i aforyzmów. Czuję, że sercem i duchem nadal jest człowiekiem młodym, ciekawym życia i wiedzy – choć wydawać by się mogło, że w Jego wieku trudno od ludzi oczekiwać czegoś takiego. W bardzo wielu swoich wierszach wraca do miejsca urodzenia i młodości. Do Puszczy, do kwiatnych łąk pełnych głosów ptaków, owadów oraz śpiewu panien i młodzieńców. Dzisiaj (20 stycznia 2024 r.) przeczytał mi liryk o takiej sile ekspresji, namiętności, że gdybym nie wiedział, kto jest autorem, pomyślałbym, że napisał go jakiś młodzian zakochany wiosenną miłością do swojej dziewczyny. Pamiętajmy, że urodził się we wrześniu 1929 roku. Ma już 95 lat, a 13 września rozpocznie swój 96 rok wspaniałego i twórczego życia.

W trakcie naszych rozmów, biesiad rzecz by można, odczytuje mi swoje najnowsze wiersze. Jeden z nich pozwolił mi udostępnić i przekazać Panu Stanisławowi Banachowi, czynię to publicznie, bo obaj z Panem Borysem uważamy, że wystrój z korzenioplastyki, który wykonał dla kościoła Parafii pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Białowieży, powinien tam nadal być, zwłaszcza, że jego dzieła były doceniane (m.in. za figurę matki z dzieckiem otrzymał w 1972 r. honorowy dyplom na ogólnopolskiej wystawie rzeźby i korzenioplastyki pracowników leśnictwa i drzewnictwa w Hajnówce, w 1992 roku został zaproszony do zaprezentowania swoich prac w salonie BWA w Ciechanowcu oraz w kościele św. Krzyża w Warszawie, a jego pracami zainteresował się również Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie).

Korzenie drzew

Korzenie drzew
tworzą podziemną galerię rzeźb,
o niedościgłej formie i treści.
Rzut na płaszczyznę
przenosi w abstrakcyjny świat
głębi głębin.

Twórczość Pana Borysa przez krytyków jest porównywana m.in. do dzieł Kazimierza Wierzyńskiego. Z ostatniego tomiku bardzo ujął mnie wiersz „**Ze światła**”:

Przyszliśmy
ze Światła.
Światło
tworzy
i prowadzi.
Jesteśmy błyskiem
Myśli

Inny pt.: „**Dar**”

Życie
się uśmiecha.
Dziękuję
za dar
istnienia.
Świat martwy
nie umie
nawet płakać.

Pokazuje niby rzecz prostą, a jednak jest to głęboka refleksja nad naszym losem. Pokazuje nam Pan Borys, że życiem należy się cieszyć i trzeba dziękować za ten dar, bo po życiu już nic nie ma.

•

Andrzej Antczak

Gminny Program Rewitalizacji

Urząd Gminy Białowieża rozpoczął prace nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, który stanowić będzie wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennie-funkcjonalnej oraz technicznej mający na celu poprawę jakości życia mieszkańców obszarów gminy znajdujących się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Zadania ujęte w Programie stanowić będą

podstawę m.in. do ubiegania się o fundusze z UE przy realizacji projektów rewitalizacyjnych w perspektywie finansowej 2021-2027.

Zwracamy się z prośbą do mieszkańców Gminy Białowieża, a także podmiotów działających na tym obszarze o aktywne wzięcie udziału w procesie diagnostycznym i wypełnienie ankiety, którą znajdą Państwo pod linkiem: <https://gmina-bialowieza.pl/wiadomosci/82510/gminny-program-rewitalizacji>. Ankiety należy dostarczyć do Urzędu Gminy do dnia 01.03.2024 roku.

•

UG

Turyści w Białowieży w latach 2003-2023

Turystyka od dłuższego czasu jest bardzo ważnym motorem rozwojowym Białowieży i źródłem przychodów płynących do naszej miejscowości. W ostatnich latach – z powodu pandemii covid i kryzysu migracyjnego – pojawia się często niepokój, czy utrzymamy znaczenie turystyczne Białowieży. Warto na ten problem spojrzeć w dłuższej perspektywie czasu i na szerszym tle całego kraju.

Zainteresowanie branżą turystyczną w Polsce wzrasta wśród ekonomistów i zarządców terenów ze względu na duży wpływ ruchu turystycznego na rozwój społeczno-gospodarczy kraju, a zwłaszcza jego atrakcyjnych regionów. W 2018 r. całkowity udział turystyki w tworzeniu polskiego PKB wyniósł 4%. Ponad 28 milionów turystów skorzystało z bazy noclegowej w całym kraju. Ruch turystyczny na obszarze Polski rozkładał się jednak nierównomiernie. Aż 80% tego ruchu w 2018 r. skupiło się w 76 powiatach, podczas gdy w Polsce mamy 380 powiatów (a ściślej 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu). W tej grupie 76 liderów turystyki znalazł się powiat hajnowski, za co w głównej mierze odpowiedzialna jest atrakcyjność Białowieży i Puszczy Białowieskiej.

Oficjalną miarą ruchu turystycznego w kraju jest liczba udzielonych noclegów. Dla Białowieży takiej miary nie posiadamy. Przeanalizujemy tu inny wskaźnik: liczbę biletów sprzedawanych przez Białowieski Park Narodowy do jego dwóch najczęściej odwiedzanych obiektów: Rezerwatu Pokazowego Żubrów i Muzeum Przyrodniczo-Leśnego. Obie te miary (krajowa – liczba noclegów

i nasza lokalna – liczba gości w obiektach BPN) mają swoje ograniczenia, ale warto podkreślić, że pokazują zbliżony obraz. W oficjalnych krajowych statystykach w 2018 r. powiat hajnowski z Białowieżą i Puszczą Białowieską znalazł się w przedziale 87-189 tysięcy noclegów udzielonych turystom. W tym samym roku wg danych BPN Rezerwat Żubrów odwiedziło ponad 156 tysięcy gości. Należy pamiętać, że obydwa wskaźniki zaniżają rzeczywistą liczbę turystów, ale dobrze pokazują trendy wieloletnie i sezonowe.

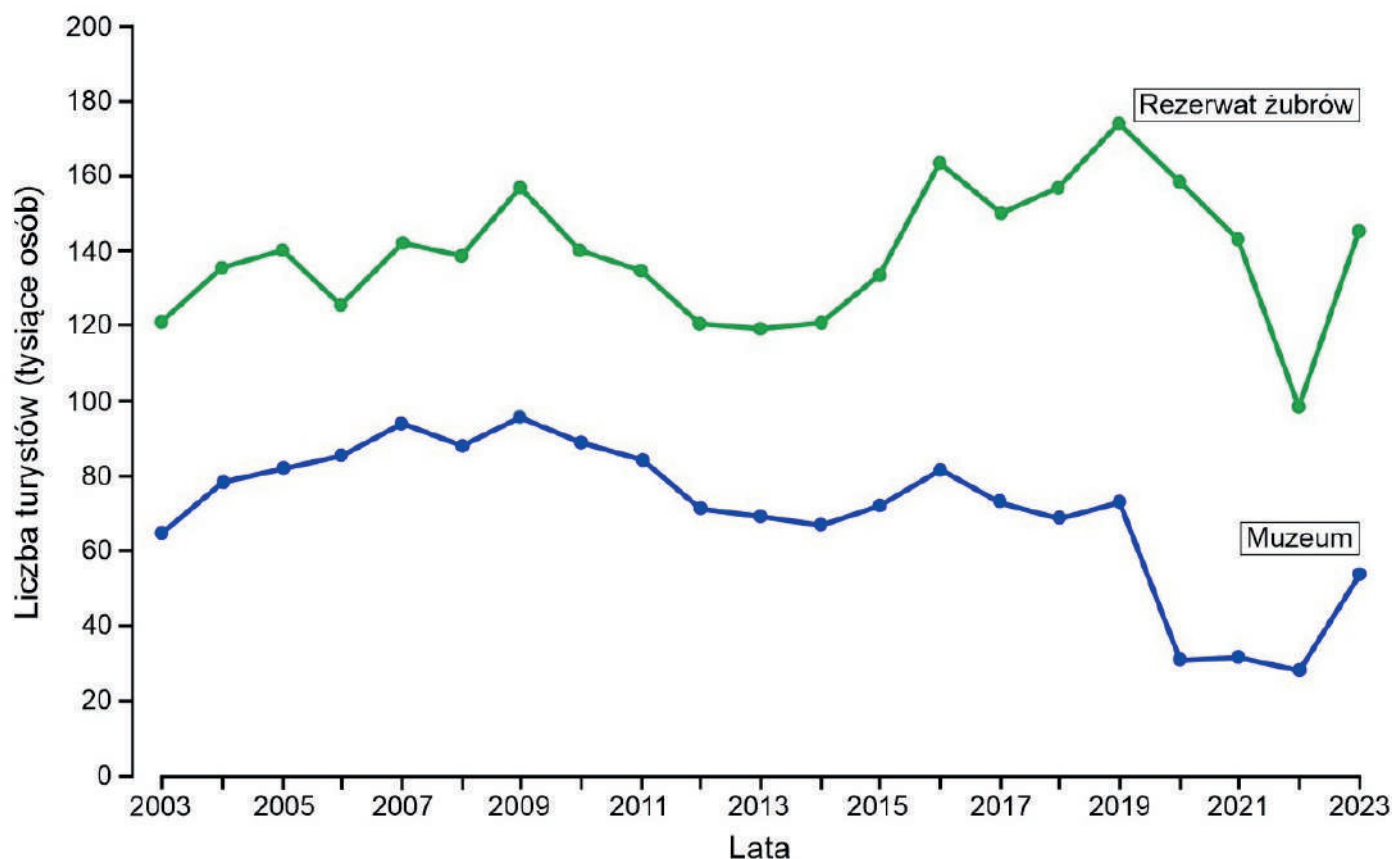
Turyści niemal wyłącznie krajowi

W skali całej Polski zdecydowanie przeważa turystyka krajowa. W 2018 r. tylko 19% noclegów udzielono gościom zagranicznym. Największym powodzeniem u turystów zagranicznych cieszą się w Polsce wielkie, historyczne miasta, bogate w zabytki kulturowe, z miejscami pobytu o wysokim standardzie, np. Kraków, Warszawa, Gdańsk, Wrocław. Turystyka wyłącznie przyrodnicza pozostaje niszowa, toteż w Białowieży udział turystów zagranicznych wśród odwiedzających Rezerwat Żubrów i Muzeum BPN jest jeszcze niższy: średnio 5-7%, przy czym najwyższy (6-10%) był w latach po akcesji Polski do Unii Europejskiej, a w ostatnim okresie spadł do 2-3%. Ten trend nie jest niczym wyjątkowym: od kilku lat w całej Europie obserwuje się rosnące "przekierowanie" wyjazdów wakacyjnych na Azję Południową (ok. 4-krotny wzrost liczby turystów zagranicznych w krajach Azji Płd. w latach 2006-2018).

Wieloletnie zmiany liczby turystów

Liczba turystów odwiedzających corocznie obydwa obiekty BPN w latach 2003-2023 pokazana jest na Rycinie 1. Fakt, iż znacznie większa liczba gości zwiedzała Rezerwat Żubrów (obiekt bez ograniczeń przepustowości) niż Muzeum, jest zrozumiały. Obydwie miary pokazują bardzo podobny trend wieloletni z wyjątkiem kryzysowych lat 2020-2022, kiedy Muzeum z powodu ostrzeżeń sanitarnych podlegało większym restrykcjom dostępności niż Rezerwat Żubrów.

Ruch turystyczny wzrastał (z niewielkimi wahaniami) w latach 2003-2009 z ok. 121 tysięcy

Ryc. 1. Liczba turystów odwiedzających co roku Rezerwat Żubrów (zielona linia) i Muzeum Przyrodniczo-Leśne (niebieska linia) Białowieżskiego Parku Narodowego w latach 2003-2023.

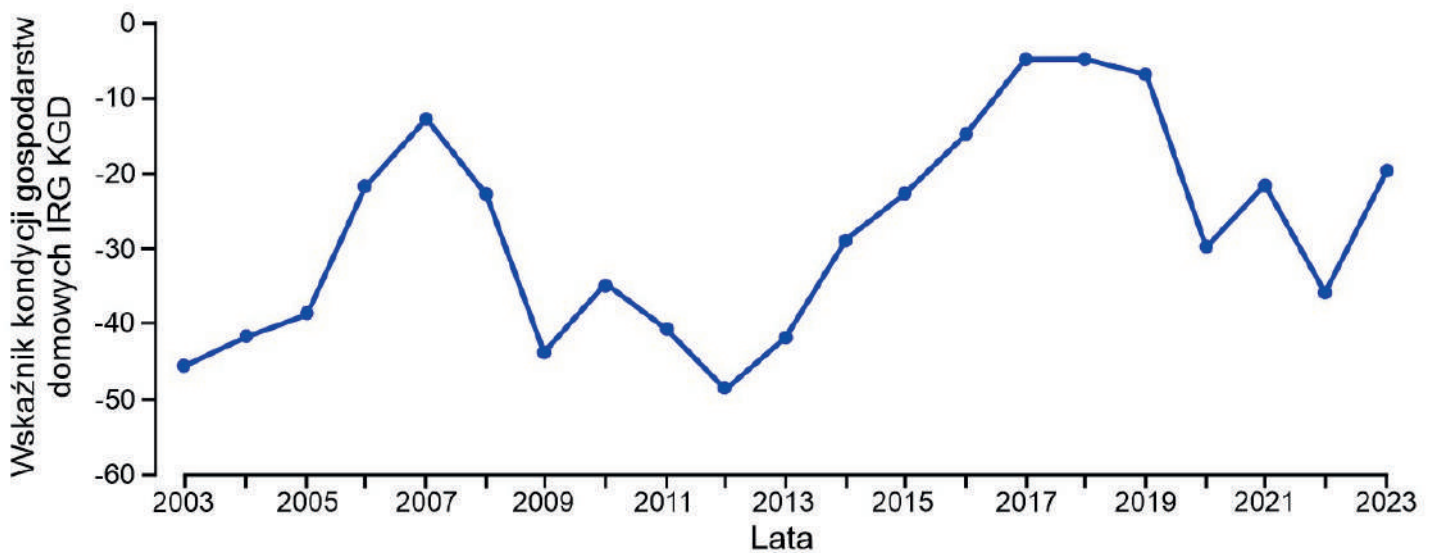
do ponad 156 tysięcy gości w Rezerwacie Żubrów (+30%) i z blisko 65 do ponad 95 tysięcy w Muzeum (+48%). W 2010 r. rozpoczął się spadek przyjazdów turystycznych do Białowieży i trwał nieprzerwanie przez 5 lat, osiągając minimum w 2014 r., kiedy liczba turystów w Rezerwacie Żubrów (niespełna 119 tysięcy) była nawet niższa od tej z 2003 r. Odbicie i wzrost rozpoczął się w 2015 r., aż do rekordowego roku 2019 (ostatni sezon przed pandemią), gdy Rezerwat Żubrów odwiedziło ponad 173 tysiące gości!

Okres 2020-2022 to trzy trudne lata ograniczeń z powodu pandemii covid, a następnie kryzysu migracyjnego na granicy. Odwiedziny Muzeum w tych latach spadły do poziomu 30-49% poziomu z lat 2003-2019. W Rezerwacie Żubrów jedynie rok 2022 był znacznie słabszy – zanotowano niespełna 98 tysięcy turystów (57-83% stanów z "normalnych" lat). Podczas pandemii covid i stanu wyjątkowego w strefie nadgranicznej znacznym wsparciem dla przedsiębiorców biznesu turystycznego była rządowa pomoc antykryzysowa (Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju S.A.).

Szczęśliwie ubiegły rok, już bez żadnych obostrzeń w ruchu turystycznym, zaznaczył się mocnym wzrostem. Z liczbą blisko 145 tysięcy

gości w Rezerwacie Żubrów, rok 2023 znalazł się na 7. miejscu pod względem liczby odwiedzających w całym okresie ostatnich 21 lat.

O ile zawirowania intensywności ruchu turystycznego w Białowieży w latach 2020-2022 wynikały głównie z zewnętrznych, ponadnarodowych zdarzeń kryzysowych, o tyle przyczyny dość głębokiego spadku w spokojnych latach 2011-2014 nie są tak oczywiste. Rycina 2 pokazuje, że spadek ten zbiegł się z kilkuletnim pogorszeniem sytuacji ekonomicznej w kraju. Koszty wyjazdów turystycznych (a więc rekreacji, odpoczynku poza miejscem zamieszkania) nie należą do wydatków niezbędnych. W razie potrzeby można je w budżecie domowym zmniejszyć lub całkowicie z nich zrezygnować. Ekonomisci wskazują, że w skali całego społeczeństwa skłonność do ponoszenia wydatków na wyjazdy turystyczne jest zależna właśnie od ogólnokrajowego wskaźnika kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych. Wskaźnik ten (IRGKGD), opracowany przed laty przez Instytut Rozwoju Gospodarczego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, okazał się wiarygodną i praktyczną miarą kondycji finansowej polskich rodzin, stąd jest powszechnie stosowany i oficjalnie publikowany co kwartał. Na Rycinie 2 poka-

Ryc. 2. Średni roczny wskaźnik kondycji finansowej gospodarstw domowych w Polsce w latach 2003-2023.

zaliśmy uśrednione wartości wskaźnika dla każdego roku. Co ciekawe, były one najniższe w latach 2009-2013, zatem społeczeństwo odpowiadało na zmiany swej kondycji finansowej (decyzją, czy i gdzie wyjechać na odpoczynek) z rocznym "poślizgiem".

Po 2015 r. szybki wzrost liczby turystów był reakcją na rządowy program Rodzina 500+. Można więc mieć nadzieję, że w najbliższych latach, o ile będą spokojne, dalszy wzrost gospodarczy Polski i utrzymanie, a nawet zapowiedziane zwiększenie programu Rodzina 800+, dobrze rokuje rozwojowi turystyki w Białowieży.

Warto zatrzymać się też nad pytaniem, jakie skutki dla ruchu turystycznego miał rozgłos medialny wokół Puszczy Białowieskiej w latach 2017-2018 na bazie konfliktu o wycinkę drzew podczas gradacji kornika drukarza. Powszechne przekonanie głosi, że każda medialna "burza" wokół Puszczy wzmacnia zainteresowanie nią i podnosi liczbę odwiedzających. Jednak dane liczbowe z lat 2017-2018 (Rycina 1) nie potwierdzają tego poglądu.

Sezonowość ruchu turystycznego

W całej Europie, w tym także w Polsce, nasilenie ruchu turystycznego jest największe w lipcu i sierpniu, a najniższe od listopada do marca. Turystyka całoroczna jest typowa dla słynnych miast, a zimowa – dla regionów górskich, które dają możliwość uprawiania sportów zimowych. Największe nasilenie turystyki wakacyjnej w naszym kraju obserwuje się nad morzem (województwa pomorskie i zachodniopomorskie)

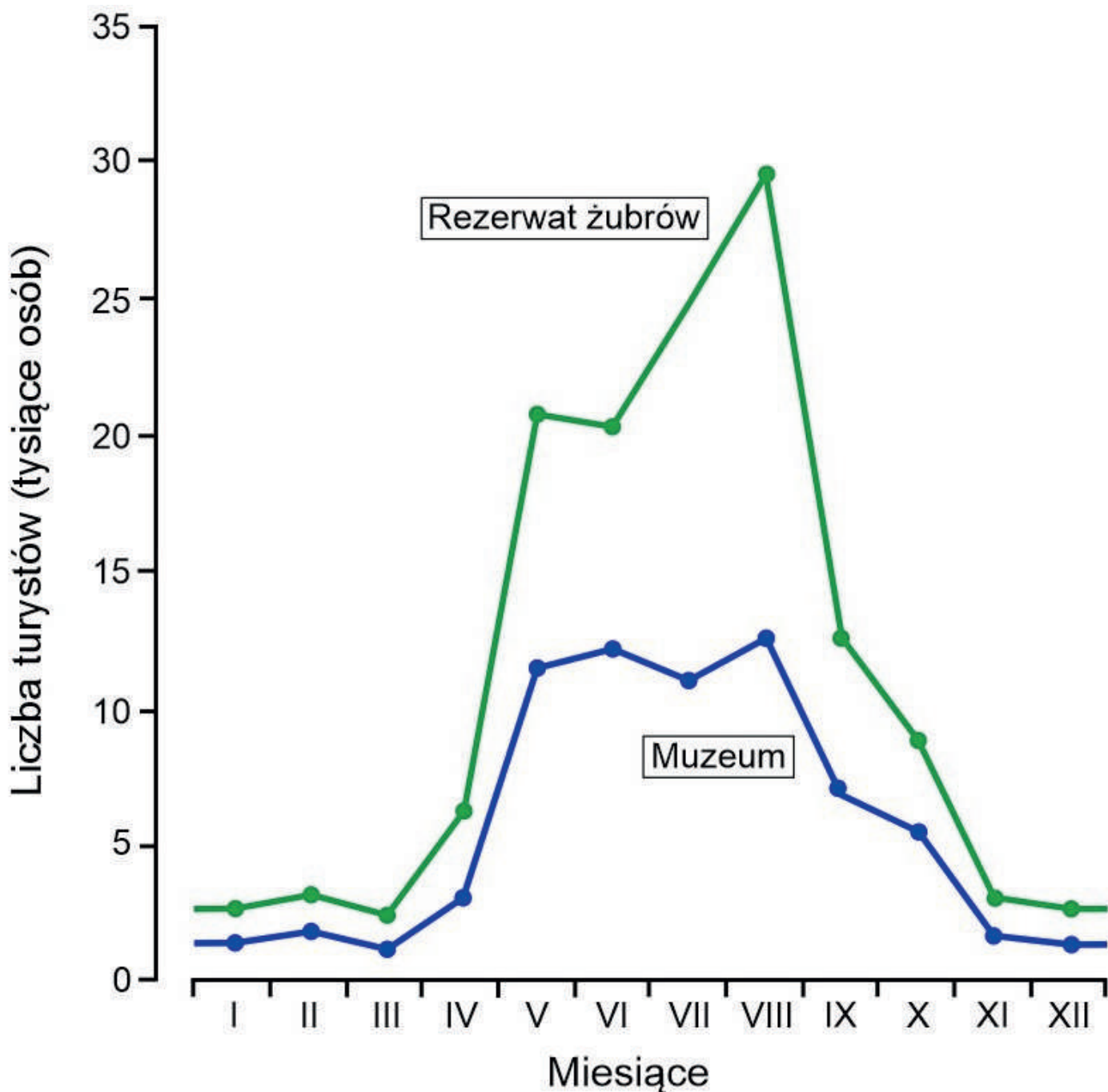
oraz na Mazurach (warmińsko-mazurskie), gdzie lipiec i sierpień dają 37-44% całorocznej liczby udzielonych noclegów.

Białowieża nie odbiega pod tym względem od najbardziej sezonowych obszarów: u nas w latach 2003-2023 średnio 34% wizyt w Muzeum i 40% wizyt w Rezerwacie Żubrów miało miejsce w lipcu i sierpniu (Rycina 3). Jednak główny sezon turystyczny w Białowieży jest dość długi i obejmuje 5 miesięcy (maj-wrzesień), które przynoszą średnio 77-79% wizyt w obu obiektach BPN.

Podsumowanie

Białowieża znajduje się wśród 20% powiatów w kraju najliczniej odwiedzanych przez turystów. Ruch turystyczny w Białowieży jest intensywny od maja do września (5 miesięcy). Wahania liczby turystów odwiedzających corocznie naszą miejscowość i Puszcę Białowieską zależą w dużej mierze od ogólnokrajowej sytuacji ekonomicznej, a także pojawiania się nagłej niestabilności w szerszej, nawet światowej skali.

Turystyka, choć należy do sektorów gospodarki bardzo wrażliwych na zakłócenia zewnętrzne, wykazuje ogromny potencjał stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Badania ekonomistów wykazały, że w warunkach Polski każde zarobione 1000 zł w branży turystycznej przyczynia się do generowania dodatkowych 3800 zł wynagrodzeń wśród pracowników całej gospodarki kraju, a każde jedno miejsce pracy zajmowane przez osobę pracującą w branży turystycznej stwarza dodatkowe 2,1 miejsca pracy w całej gospodarce. Wynika to

Ryc. 3. Sezonowy rozkład liczby turystów odwiedzających obiekty BPN – średnie wartości miesięczne wyliczone dla lat 2003-2023.

z faktu, że obsługa ruchu turystycznego i przygotowanie infrastruktury turystycznej wiąże się m.in. z dostawami towarów, sprzedażą paliw, zatrudnianiem firm budowlanych.

Aby jednak Białowieża wykorzystała potencjał, jaki dają jej walory turystyczne, należy zastanowić się, czy pozwala na to jej obecna oferta dla gości. W następnym numerze "Głosu Białowieży" spróbujemy na to spojrzeć w świetle wyników badań Światowego Forum Ekonomicznego (ŚFE), które co roku porównuje 140 krajów świata pod względem atrakcyjności i konkurencyjności turystycznej oraz identyfikuje czynniki, jakie na tę atrakcyjność wpływają pozytywnie i negatywnie. Wskaźniki wypracowane przez ŚFE

są przez badaczy stosowane także na poziomie województw, powiatów i gmin. Warto pod tym kątem przyrzeć się Białowieży i Puszczy Białowiejskiej.

•
Bogumiła Jędrzejewska
Rafał Kowalczyk
Instytut Biologii Ssaków PAN

Źródła:

Statystyki dotyczące turystyki w Polsce pochodzą z opracowania Polskiego Instytutu Ekonomicznego pt. "Branża turystyczna w Polsce", Warszawa, 2020, str. 1-46.

Najważniejsze informacje z ... Białowieskiego Ośrodka Kultury

Warsztaty w Galerii im. Słędzińskich

16 grudnia 2023 zespół SUNICZKI, działający przy Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Białowieży, wziął udział w warsztatach tworzenia przypinek, lusterek i magnesów. Motywem przewodnim było wzornictwo z podlaskiego rękownika ludowego, który niegdyś znajdował się w wielu podlaskich chatach. Powstało wiele ciekawych prac z białoruskimi motywami ludowymi.

Warsztaty zostały zorganizowane w ramach realizacji zadania „Suniczki - dziecięcomłodzieżowy zespół białoruskiej mniejszości narodowej” z dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Wigilia Gminna

17 grudnia 2023, po blisko trzyletniej przerwie, odbyła się oficjalna WIGILIA GMINNA.

Spotkanie rozpoczęło się częścią artystyczną w wykonaniu uczestników zajęć muzycznych w BOK pod kierunkiem instruktora muzycznego Piotra Karpiuka: Dominik Kamieński instrumentalnie na pianinie wykonał dwie kolędy "Wśród nocnej ciszy" i "Dzisiaj w Betlejem",

a Staś Szpakowicz przy akompaniamencie gitary zaśpiewał pastorałkę "Północ już była". Później na scenie pojawił się zespół Ruczajok, który zaprezentował kolędy prawosławne. Kolejnymi bohaterami wydarzenia był Chór Leśników Puszczy Białowieskiej, w którym zadebiutował na scenie nowy dyrygent/akompaniator. Ostatni punkt części artystycznej to niespodzianka dla mieszkańców naszej gminy. Zakolędowały mianowicie pracownice Urzędu Gminy Białowieża, Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Białowieskiego Ośrodka Kultury. Był to debiut grupy spontanicznie powołanej przez Wójta Gminy Białowieża. Wiemy jednak, że już są plany, aby nie był to występ ostatni.

Po części artystycznej głos zabrał Wójt Albert Litwinowicz, składając życzenia wszelkiej pomyślności na nadchodzące święta Bożego Narodzenia i Nowy Rok. Następnie proboszcz Parafii Katolickiej ks. Bogdan Popławski oraz proboszcz Parafii Prawosławnej ks. prot. Sergiusz Korch i wikariusz Tymoteusz Nazdryn wspólnie z uczestnikami odmówili modlitwę, a także podzielili się opłatkiem i prosforą. Spotkanie zakończyło się prawdziwą ucztą wigilijną.

Serdecznie dziękujemy naszym darczyńcom, którymi w tym roku byli: RESTAURACJA CARSKA, HOTEL BIAŁOWIESKI, BAR BIESIADA, PIEKARNIA HERMES, ZAJAZD NAD STAWAMI, PIZZERIA SICILIANA, SKLEP POD SARENKĄ, RESTAURACJA SMAKI PODLASIA W HAJNÓWCE. Dzięki Wam nasze spotkanie

~ Głos Białowieży ~

miało niezapomniany, rodzinny klimat. Do zobaczenia za rok!

Poniżej prezentujemy kilka zdjęć z grudniowej uroczystości.

Przywitanie Nowego Roku

31 grudnia 2023, podczas imprezy plenarowej Sylwester pod chmurką, przywitaliśmy wspólnie z mieszkańcami Białowieży i turystami Nowy Rok.

Dziękujemy FUNDACJI ARHELAN za wsparcie i pomoc okazaną podczas realizacji imprezy.

Marek Zubrycki
Dyrektor

Białowieskiego Ośrodka Kultury

GŁOS BIAŁOWIEŻY - GAZETA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Wydawca: Białowieski Ośrodek Kultury
ul. Sportowa 1, 17-230 Białowieża, tel.: 85 68 12 460
Redaktor naczelny: Mateusz Damian Gutowski
Druk: Białowieski Ośrodek Kultury
Korekta: Gminna Biblioteka Publiczna
Numer zamknięto: 24.01.2024 r.
E-mail: bok@ug.bialowieza.pl
Strona internetowa: www.gmina.bialowieza.pl
Nakład: 350 egzemplarzy

